

PADOMES ĪSTENOŠANAS LĒMUMS (ES) 2020/1351**(2020. gada 25. septembris),****ar ko Latvijas Republikai saskaņā ar Regulu (ES) 2020/672 piešķir pagaidu atbalstu bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā pēc Covid-19 uzliesmojuma**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Padomes Regulu (ES) 2020/672 (2020. gada 19. maijs), ar ko izveido Eiropas pagaidu atbalsta instrumentu bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā (SURE) pēc Covid-19 uzliesmojuma ⁽¹⁾, un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

- (1) Latvija 2020. gada 7. augustā lūdza Savienības finansiālo palīdzību, lai papildinātu valsts centienus novērst Covid-19 uzliesmojuma ietekmi un reaģētu uz uzliesmojuma sociālekonomiskajām sekām darba ņēmējiem un pašnodarbinātajiem.
- (2) Paredzams, ka Covid-19 uzliesmojums un Latvijas īstenotie ārkārtas pasākumi slimības uzliesmojuma un tā sociālekonomiskās un ar veselību saistītās ietekmes ierobežošanai dramatiski ietekmēs publiskās finanses. Saskaņā ar Komisijas 2020. gada pavasara prognozi bija sagaidāms, ka Latvijas vispārējās valdības budžeta deficīts un parāds līdz 2020. gada beigām būs attiecīgi 7,3 % un 43,1 % no iekšzemes kopprodukta (IKP). Saskaņā ar Komisijas 2020. gada vasaras starpposma prognozi tiek prognozēts, ka Latvijas IKP 2020. gadā samazināsies par 7 %.
- (3) Covid-19 uzliesmojums ir imobilizējis būtisku darbaspēka daļu Latvijā. Tas ir izraisījis pēkšņu un būtisku publisko izdevumu pieaugumu Latvijā saistībā ar dīkstāves pabalsta shēmu darba ņēmējiem un saistītajiem izdevumiem – dīkstāves palīdzības pabalstu un piemaksu darba ņēmējiem par bērniem, algu subsīdiju shēmu eksporta nozarei un algu atbalsta maksājumus medicīnas speciālistiem un kultūras nozarē nodarbinātajiem, – kā arī izdevumiem veselības aprūpes jomā individuālo aizsardzības līdzekļu iegādei un ar Covid-19 saistītajiem slimības pabalstiem, kā izklāstīts 4.–7. apsvērumā.
- (4) “Ministru kabineta noteikumi Nr. 179 (pieņemti 2020. gada 31. martā) “Noteikumi par dīkstāves pabalstu pašnodarbinātām personām, kuras skārusi Covid-19 izplatība”” un “Ministru kabineta noteikumi Nr. 165 (pieņemti 2020. gada 26. martā) “Noteikumi par Covid-19 izraisītās krīzes skartiem darba devējiem, kuri kvalificējas dīkstāves pabalstam un nokavēto nodokļu maksājumu samaksas sadalei termiņos vai atlikšanai uz laiku līdz trim gadiem””, kas minēti Latvijas 2020. gada 7. augusta pieteikumā, ievieša dīkstāves pabalsta shēmu darba ņēmējiem. Shēmas ietvaros tiek maksātas algas privātā sektora uzņēmumu darbiniekiem, kuri atrodas dīkstāvē. Tā sedz no 50 % līdz 75 % no darbinieku algām atkarībā no uzņēmuma lieluma, nepārsniedzot 700 EUR mēnesī vienam darbiniekam. Dīkstāves pabalsta shēmai ir piesaistīta dīkstāves palīdzības pabalsta shēma darba ņēmējiem un piemaksa darba ņēmējiem par bērniem. Pamatojoties uz “Ministru kabineta noteikumiem Nr. 236 “Noteikumi par dīkstāves palīdzības pabalstiem darba ņēmējiem un pašnodarbinātajām personām, kuras skārusi Covid-19 izplatība””, kas minēti Latvijas 2020. gada 7. augusta pieteikumā, dīkstāves palīdzības pabalstu shēma nodrošina minimālo pabalstu darbiniekiem vai pašnodarbinātām personām dīkstāvē, kuri vai nu nevar pretendēt uz atbalstu saskaņā ar dīkstāves pabalsta shēmu darba ņēmējiem tādu iemeslu dēļ, kas nav saistīti ar tiem, vai saņem no tās mazāk nekā 180 EUR. Pabalsts nodrošina minimālo atbalsta līmeni, nodrošinot, ka visi darba ņēmēji vai pašnodarbinātas personas saņem pabalstu, kas nav mazāks par 180 EUR mēnesī.

Piemaksas par bērniem shēma nodrošina papildu atbalstu darbiniekiem dīkstāvē, kuriem ir apgādājami bērni. Šo pasākumu var uzskatīt par pasākumu, kas ir līdzīgs saīsināta darba laika shēmām, kā minēts Regulā (ES) 2020/672, jo tas nodrošina ienākumu atbalstu darbiniekiem un pašnodarbinātām personām, kas palīdz segt bērnu aprūpes izmaksas skolu slēgšanas laikā un palīdz vecākiem turpināt strādāt, tādējādi novēršot apdraudējumu darba attiecībām.

(¹) OV L 159, 20.5.2020., 1. lpp.

- (5) Ar informatīvo ziņojumu "Par pasākumiem Covid-19 krīzes pārvarēšanai un ekonomikas atlabšanai" tika izveidota algu subsīdiju shēma tūrisma un eksporta nozarēm, kura ir dīkstāves pabalstu shēmas darba ņēmējiem papildinājums, kas īpaši paredzēts tūrisma un eksporta nozarēm. Pasākums ir atkarīgs no tā, vai saņēmējs pierāda, ka līdzekļi tiks izmantoti algu izmaksu segšanai.
- (6) Iestādes ir ieviesušas divus algu atbalsta maksājumus, kas paredzēti medicīnas speciālistiem un kultūras nozarē nodarbinātajiem. Pamatojoties attiecīgi uz likumu "Par valsts apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar Covid-19 izplatību", "Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likumu" un "Ministru kabineta rīkojumu Nr. 303 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"", kas minēti Latvijas 2020. gada 7. augusta pieteikumā, algu atbalsta maksājumi nodrošina dotācijas medicīnas un kultūras nozarē, lai atbalstītu algu izmaksu, kamēr darba ņēmēji atrodas dīkstāvē. Priekšnoteikums dalībai abās shēmās ir tas, vai dotācijas tiek izmantotas algu izmaksu segšanai.
- (7) Visbeidzot, Latvija ir ieviesusi divus ar veselību saistītus pasākumus. Pamatojoties uz "Ministru kabineta rīkojumiem Nr. 79, 118 un 220 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"", kas minēti Latvijas 2020. gada 7. augusta pieteikumā, iestādes ir palielinājušas ar veselības aprūpi saistītus izdevumus par individuālajiem aizsardzības līdzekļiem un citām medicīnas precēm, lai nodrošinātu valsts sektora darbinieku, jo īpaši veselības aprūpes darbinieku, veselību un drošību. Turklāt, pamatojoties uz "Ministru kabineta 2020. gada 9. jūnija noteikumiem Nr. 380 "Noteikumi par prioritāro institūciju un vajadzību sarakstā iekļautajām institūcijām nepieciešamajiem epidemioloģiskās drošības nodrošināšanas resursiem"", kas minēti Latvijas 2020. gada 7. augusta pieteikumā, valsts iestādes ir izmaksājušas ar Covid-19 saistītus slimības pabalstus; tādējādi valsts iestādes apmaksāja slimības atvaļinājuma atbalstu personām, kas nevarēja ierasties darbā pašizolācijas vai karantīnas noteikumu dēļ. Parasti daļa slimības pabalsta būtu jāmaksā darba devējam, savukārt saskaņā ar šo shēmu valsts sedza visas izmaksas.
- (8) Latvija atbilst Regulas (ES) 2020/672 3. pantā izklāstītajiem nosacījumiem finansiālās palīdzības pieprasīšanai. Latvija ir sniegusi Komisijai attiecīgus pierādījumus par to, ka, sākot ar 2020. gada 1. februāri, faktiskie un plānotie publiskie izdevumi ir palielinājušies par 212 808 280 EUR saistībā ar palielināto summu, kas tieši saistīta ar dīkstāves pabalstu darba ņēmējiem un saistītajām atbalsta shēmām, algu subsīdiju shēmu eksporta nozarei, medicīnas speciālistiem un kultūras nozarei. Tas ir pēkšņs un būtisks pieaugums, jo jaunie pasākumi aptver ievērojamu Latvijas uzņēmumu un darbaspēka daļu. Latvija plāno finansēt 20 108 280 EUR no palielinātās izdevumu summas, izmantojot savu pašas finansējumu.
- (9) Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2020/672 6. pantu ir apspriedusies ar Latviju un pārbaudījusi faktisko un plānoto publisko izdevumu pēkšņo un būtisko pieaugumu, kas tieši saistīts ar saīsināta darba laika shēmām un līdzīgiem pasākumiem, kā arī ar attiecīgo ar veselību saistīto pasākumu ieviešanu Covid-19 uzliesmojuma sakarā, kā minēts 2020. gada 7. augusta pieprasījumā.
- (10) Tādēļ būtu jāsniedz finansiāla palīdzība, lai palīdzētu Latvijai novērst Covid-19 uzliesmojuma izraisīto smago ekonomisko traucējumu sociālekonomiskās sekas. Lēmumi par maksājumu un to daļu termiņiem, apmēru un veikšanu Komisijai būtu jāpieņem ciešā sadarbībā ar valsts iestādēm.
- (11) Šim lēmumam nebūtu jāskar to procedūru iznākums, kas var tikt veiktas saistībā ar iekšējā tirgus darbības traucējumiem, jo īpaši saskaņā ar Līguma 107. un 108. pantu. Tas neatbrīvo dalībvalstis no prasības saskaņā ar Līguma 108. pantu ziņot Komisijai par potenciālajiem valsts atbalsta gadījumiem.
- (12) Latvijai būtu regulāri jāinformē Komisija par plānoto publisko izdevumu izpildi, lai Komisija varētu novērtēt, cik lielā mērā Latvija ir izpildījusi minētos izdevumus.
- (13) Lēmums par finansiālās palīdzības sniegšanu ir pieņemts, ņemot vērā Latvijas esošās un gaidāmās vajadzības, kā arī finansiālās palīdzības pieprasījumus saskaņā ar Regulu (ES) 2020/672, ko jau ir iesniegušas vai plāno iesniegt citas dalībvalstis, vienlaikus piemērojot vienlīdzīgas attieksmes, solidaritātes, samērīguma un pārredzamības principus,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Latvija atbilst Regulas (ES) 2020/672 3. pantā izklāstītajiem nosacījumiem.

2. pants

1. Savienība dara pieejamu Latvijai aizdevumu, kura maksimālais apmērs ir 192 700 000 EUR. Aizdevuma maksimālais vidējais termiņš ir 15 gadi.
2. Ar šo lēmumu piešķirtās finansiālās palīdzības pieejamības periods ir 18 mēneši, sākot no pirmās dienas pēc šā lēmuma spēkā stāšanās.
3. Komisija piešķir Savienības finansiālo palīdzību Latvijai ne vairāk kā astoņās daļās. Vienu daļu var izmaksāt vienā vai vairākos maksājumos. Pirmās daļas maksājumu atmaksas termiņi var būt ilgāki nekā maksimālais vidējais termiņš, kas minēts 1. punktā. Šādos gadījumos turpmāko maksājumu atmaksas termiņus nosaka tā, lai maksimālais vidējais termiņš, kas minēts 1. punktā, ir ievērots, tiklīdz visas daļas ir izmaksātas.
4. Pirmo daļu izmaksā pēc tam, kad stājies spēkā aizdevuma līgums, kas paredzēts Regulas (ES) 2020/672 8. panta 2. punktā.
5. Latvija sedz Savienības finansējuma izmaksas, kas minētas Regulas (ES) 2020/672 4. pantā, par katru daļu un visas Savienības maksas, izmaksas un izdevumus, kas izriet no jebkura finansējuma attiecībā uz aizdevumu, kas piešķirts saskaņā ar šā panta 1. punktu.
6. Komisija lemj par daļu apmēru un izmaksāšanu, kā arī par maksājumu apmēru.

3. pants

Latvija var finansēt šādus pasākumus:

- a) dīkstāves pabalstu shēmu darba ņēmējiem, kā to paredz "Ministru kabineta noteikumi Nr. 179 (pieņemti 2020. gada 31. martā) "Noteikumi par dīkstāves pabalstu pašnodarbinātām personām, kuras skārusi Covid-19 izplatība" un Nr. 165 (pieņemti 2020. gada 26. martā) "Noteikumi par Covid-19 izraisītās krīzes skartiem darba devējiem, kuri kvalificējas dīkstāves pabalstam un nokavēto nodokļu maksājumu samaksas sadalei termiņos vai atlikšanai uz laiku līdz trim gadiem"";
- b) dīkstāves palīdzības pabalstu, kā to paredz "Ministru kabineta noteikumi Nr. 236 "Noteikumi par dīkstāves palīdzības pabalstiem darba ņēmējiem un pašnodarbinātajām personām, kuras skārusi Covid-19 izplatība"";
- c) piemaksu darba ņēmējiem par bērniem, kā to paredz "Ministru kabineta rīkojums Nr. 178 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"";
- d) algu subsīdiju shēmu tūrisma un eksporta nozarēm, kā to paredz "Informatīvais ziņojums "Par pasākumiem Covid-19 krīzes pārvarēšanai un ekonomikas atlabšanai"";
- e) algu atbalsta maksājumus medicīnas speciālistiem un kultūras nozarē nodarbinātiem darbiniekiem, kā to attiecīgi paredz "likums "Par valsts apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar Covid-19 izplatību", "Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likums" un "Ministru kabineta rīkojums Nr. 303 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"";
- f) ar veselības aizsardzību saistītus izdevumus par individuālajiem aizsardzības līdzekļiem, kā to paredz "Ministru kabineta rīkojumi Nr. 79, 118 un 220 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"";
- g) ar Covid-19 saistītos slimības pabalstus, 2020. gada 9. jūnija kā to paredz "Ministru kabineta 2020. gada 9. jūnija noteikumi Nr. 380 "Noteikumi par prioritāro institūciju un vajadzību sarakstā iekļautajām institūcijām nepieciešamajiem epidemioloģiskās drošības nodrošināšanas resursiem"".

4. pants

Latvija informē Komisiju līdz 2021. gada 30. martam un pēc tam ik pēc sešiem mēnešiem par plānoto publisko izdevumu īstenošanu līdz brīdim, kad šie plānotie publiskie izdevumi ir pilnībā īstenoti.

5. pants

Šis lēmums ir adresēts Latvijas Republikai.

Šis lēmums stājas spēkā dienā, kad tas paziņots adresātam.

6. pants

Šo lēmumu publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Briselē, 2020. gada 25. septembrī

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*
M. ROTH
